

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

**АШЫҚ БІЛІМ БЕРУ РЕСУРСТАРЫН БІЛІМ БЕРУ
МЕКЕМЕЛЕРІНДЕ ҚОЛДАНУ ТИІМДІЛІГІ EFFICIENCY OF
THE USE OF OPEN EDUCATIONAL RESOURCES IN
EDUCATIONAL INSTITUTIONS**ЖАРИЯЛАНДЫ
02.11.2021СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/109072/>

ТО ҚДБ ОФО ШЖҚ МКК

информатика және физика пәні мұғалімі

Бекмуратова Қарлығаш

Түйін

Мақалада жалпы білім беретін мекемелерде ашық білім беру ресурстарын қолдану тиімділігі қарастырылған. Бүгінгі білім берудегі ашық білім беру ресурстарын оқу орындарында оқытудың ағымдағы жай-күйін зерттеп, тиімділігін анықтау мақсатында зерттеулер жүргізілді.

Abstract

The article considers the effectiveness of the use of open educational resources in general education institutions. Research was conducted to determine the effectiveness of the current state of teaching in educational institutions of open educational resources in today's education.

Кілттік сөздер: білім беру деңгейі, ашық білім беру ресурстары, зерттеу материалдары, еркін лицензиялы оқулық, дәстүрлі білім беру, білім алмасу, білім беру платформалары.

Keywords: level of education, open educational resources, research materials, free licensed textbooks, traditional education, knowledge exchange, educational platforms.

Біз ақпараттың мол болу дәуірінде өмір сүріп жатырмыз. Тарихта алғаш рет кез-келген адам кез-келген білімге қол жеткізе алады. Оқытудың жаңа мүмкіндіктерінің кілті — ашық білім беру ресурстары . Бұл термин студенттердің пайдасы үшін заңды түрде жүктеуге, өзгертуге және таратуға болатын барлық материалдарды білдіреді.

Ашық білім беру — бұл кез-келген ортада сандық цифрлық немесе зияткерлік меншік лицензиясы бойынша жарияланған, шектеулі бар немесе шектеусіз басқа адамдарға тегін кіруге, пайдалануға, бейімдеуге немесе таратуға мүмкіндік беретін оқу, оқыту және зерттеу материалдары. Бұл термин алғаш рет 2002 жылы ЮНЕСКО-ның ашық оқу курстары форумында енгізілген және «... кез-келген медиада, сандық немесе басқада, көпшілікке қол жетімді немесе ашық лицензия бойынша шығарылған, ақысыз қол жеткізуге, пайдалануға, бейімдеуге және таратуға мүмкіндік беретін оқыту, оқу және зерттеу материалдары» дегенді білдіреді [1].

Ашық білім беру ресурстарын жалпы орта мектептерге кіріктіре отырып, білім беру деңгейін көтеру мақсатында тиімділігін анықтау.

Ашық білім беру ресурстарының тиімділігі кез-келген адам интернеттен қажетті білім ресурстарын тауып, яғни әртүрлі курстар, электронды оқулықтарды қолданып келеді.

Жалпы дүниежүзінде ашық білім беру ресурстарының тиімділігі анықталып, жастардың көп бөлігі интернеттен тегін ашық білім беру ресурстарын қолдану арқылы білімдерін тереңдетіп, көптеген қажетті материалдарды бойларына сіңіріп отыр.

Ашық білім беру ресурстарына сүйене отырып, жоғары оқу орындары білім беру жүйесіндегі түрлі жақсартуларға ықпал етеді. Бірінші оң аспект-тең қол жетімділік. Оқудың бірінші күнінен бастап барлық студенттер барлық білім беру ресурстарының толық көлеміне қол жеткізе алады. Бұл айқын көрінуі мүмкін, бірақ тіпті АҚШ-та университет студенттерінің үштен екісі оқулықтарды сатып алмайды, өйткені оларда қаражат жоқ.

Екінші оң нәтиже-барлық студенттер өздері үшін дайындалған тиісті білім беру көздеріне қол жеткізе алады. Сонымен, Мумбайдағы профессор Барселона университеті бөліскен еркін лицензиясы бар оқулықты жүктеп, оны хинди тіліне аударып, студенттеріне түсінікті мысалдармен суреттей алады.

Үшіншіден, оқу нәтижелері жақсарады немесе өзгеріссіз қалады, ал шығындар нөлге дейін төмендейді. Бір курстың барлық студенттері оқудың бірінші күнінен бастап барлық қажетті ресурстарға қол жеткізе алатын болса, олардың жетістікке жету мүмкіндігі жоғары болады. 2015 жылы жарияланған және 16000-нан астам жоғары мемлекеттік білім беру студенттерін қамтыған талдауға сәйкес, ашық материалдарды қолданатын студенттер арасында нәтижелер дәстүрлі білім беру әдістерін қолданатын

оқушылардың нәтижелерімен тең немесе асып түседі. (Лейн Фишер, Джон Хилтон, Т. Джаред Робинсон және Дэвид Уайли:» ашық оқулықтардың университет студенттерінің оқу нәтижелеріне әсерін көп институционалды зерттеу», жоғары білімді компьютерлендіру журналы, 2015). (Ашық оқулықтарды қабылдаудың 2015 жылғы Жоғары сынып оқушыларының оқыту нәтижелеріне әсерін көп институционалды зерттеу).

Төртіншіден, ашық білім беру ресурстарының арқасында оқуды сәтті аяқтаған студенттердің пайызы өсуде деп айтуға болады. Tidewater Community College-де (Virginia, NDLT) жиналған деректерге сәйкес, АБЖ пайдаланатын әртүрлі пәндерден келген студенттердің нәтижелері білім алғандар саны бойынша да, үлгерімі бойынша да 11% — ға жақсы болып шықты. (Лейн Фишер, Джон Хилтон, Дэвид Уайли және Линда Уильям: «диплом алуға деген ынтаны сақтау: оог және өнімділік көрсеткіштері», 2016 жылғы ашық және таратылған оқыту зерттеулеріне Халықаралық шолу). (Maintaining momentum toward graduation: REL and the course throughput rate, The International Review of Research in Open and Distributed Learning 2016).

Басқаша айтқанда, студенттерге мақсатқа жету үшін қажетті барлық білім беру ресурстарына қол жетімділік берілген кезде, олар оқу процесін сәтті аяқтайды.

Бесіншіден, БЖБ енгізілген сәттен бастап Оқушылар мен оқытушылар ашық білім беру әдістемесін пайдалана алады. Бұл»ООР құру мен бірнеше рет қолдануды көздейтін ынтымақтастыққа негізделген тәжірибелер, сонымен қатар қатысу, жұптасып оқу, білім алмасу және білім алмасу және оқушылардың тәуелсіздігін арттыруға негізделген педагогикалық әдістер». Мұндай анықтаманы Кэтрин Кронен 2017 жылы ашық және үлестірілген оқыту саласындағы зерттеулердің халықаралық шолуында (the International Review of Research in Open and Distributed Learning) жарияланған «ашықтық және практика: жоғары білім беруде ашық білім беру әдістерін пайдалануды зерттеу» (Openness and praxis: Exploring the Use of Ppen Educational Practices in Higher Education) мақаласында береді. Осылайша, студенттердің өздері білім жасаушы болады, өйткені олар оқу барысында АБЖ-ны жаңарта және жетілдіре алады.

Ашық білім беру ресурстары әртүрлі білім беру мақсаттары үшін пайдаланылады және қолданатын ұйымдардың көпшілігі ғылыми дәреже бермейді. Ашық білім беру саласында кейбір аккредиттелген мекемелер қатысушылардың жетістіктерін құжаттау және тану үшін ақысыз сертификаттар немесе жетістік белгілерін ұсынады.

Ірі ашық білім беру платформаларының ішінде мыналарды бөліп көрсетуге болады:

МООС (Massive Open Online Courses) – бір уақытта бірнеше жүз мың адамға дейін жететін қазіргі заманғы көп салалы курстар.

2012 жылы Гарвард университеті мен Массачусетс технологиялық институты (АҚШ)

құрған «EdX» платформасы әлемдегі 90 үздік университеттің жоғары сапалы курстарын ұсынатын онлайн оқу орталығы және MOOC жеткізушісі болып табылады.

Coursera – жаппай онлайн білім беру саласындағы жаһандық жоба. Оның аясында Интернетте онлайн курстар жиынтығы түрінде білім беру материалдарын жариялау жобасы бар. Жоба әр түрлі білім салалары бойынша жүйеде курстар жариялап, жүргізетін университеттермен ынтымақтастық жасайды.

Udacity — білім беруді демократияландыру, білім алушылардың неғұрлым талап етілетін дағдылары мен мансаптық өсуін дамытуды қолдау үшін құрылған платформа. Udacity бүкіл әлемдегі студенттерге білім алуға және әлемдегі ең қызықты және инновациялық салаларға үлес қосуға мүмкіндік береді.

OpenLearn – Ұлыбританияның ашық университеті шығарған Қашықтықтан оқытуға арналған материалдар оқу орындарында және бірқатар пәндер бойынша оқытуды қолдау үшін қолданылады.

Ашық білім — Ресей университеттерінде оқытылатын базалық пәндер бойынша онлайн курстар ұсынатын заманауи білім беру платформасы. Платформаны жетекші университеттер — ММУ құрған «ашық білім берудің ұлттық платформасы» қауымдастығы құрды. М. в. Ломоносов, СПбПУ, Спбму, «МИСиС» НИТУ, ЭЖМ ҒЗУ, МФТИ, УрФУ және ИТМО университеті.

Қорытындылай келе, біздің мақсатымыз-білім берудің барлық деңгейлерінде, барлық пәндер бойынша және барлық тілдерде АББ-ны дамыту, оларды жергілікті қажеттіліктерге бейімдеу және оларды құру және үнемі жаңартып отыру. Бұл үшін, біріншіден, АҚҰ маңыздылығын ұғыну және жүйелі қолдау, екіншіден, ашық білім беру лицензияларын кеңінен қолдану талап етіледі. Оқытушылар білім беру ресурстарына ашық қол жеткізу идеясына енулері қажет, ал біз қоғамдық қаражатқа құрылған білім беру ресурстарының толық көлеміне қол жеткізу үшін қаржылық ережелерді өзгертуіміз қажет. Сонда ғана біз әр адам қалаған білімге қол жеткізе алатын әлемде өмір сүре аламыз.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Science education research and practice in Asia : challenges and opportunities. — Singapore. — 1 online resource c. — ISBN 978-981-10-0847-4, 981-10-0847-7, 981-10-0845-0, 978-981-10-0845-0.
2. Пейперт С. Переворот в сознании: Дети, компьютеры, плодотворные идеи / С. Пейперт; пер. с англ.; под. ред. А.В. Беляевой, В.В. Леонаса. — М.: Педагогика,

1989. — 224 с

References:

1. Science education research and practice in Asia : challenges and opportunities. — Singapore. — 1 online resource C. — ISBN 978-981-10-0847-4, 981-10-0847-7, 981-10-0845-0, 978-981-10-0845-0.
2. Pepert S. translation into consciousness: children, computers, productive ideas / S. Pepert; per. from the English.; pod. Ed. A. V. Belyaevoy, V. V. Leonasa. Moscow: pedagogy publ., 1989. — 224 P.

ҚМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.